

ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ – СТРАТЕГІЧНИЙ ПРІОРИТЕТ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЛІГИ

Різні події та заходи у сфері охорони довкілля, які відбуваються останнім часом, привертають дедалі більше уваги в українському суспільстві.

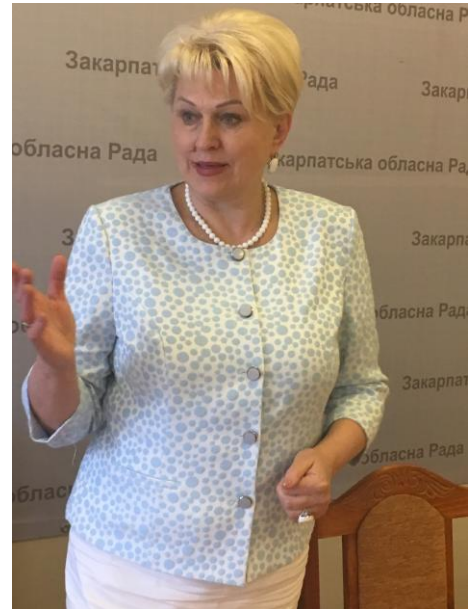
Про це говоримо з головою Всеукраїнської екологічної ліги Тетяною Тимочко.

Тетяно Валентинівно, словосполучення «інтеграція екологічної політики» частіше можна почути від громадських активістів та науковців. Чому так?

Насправді в Україні питанням екологічної безпеки, охорони довкілля, збереження біорізноманіття, адаптації до змін клімату, а тим більше – екологічної політики представники влади приділяють мало уваги. Інтеграція екологічної складової до галузевих та регіональних політик поки що залишається лише у підписаних Україною міжнародних документах з питань охорони довкілля. Владні структури України значною мірою представляють інтереси бізнесу: це і народні депутати, і державні службовці різних галузевих міністерств і відомств, а також керівники регіональної влади. Тому управлінські рішення, що стосуються економічного розвитку, не враховують можливості природного середовища витримувати техногенне навантаження.

Натомість, інтеграція екологічної складової є надзвичайно важливим чинником розвитку економіки, усіх сфер суспільного життя на принципово нових засадах.

Поєднання екологічної, соціальної та економічної складових є запорукою збалансованого розвитку. І якщо економічним та соціальним проблемам урядовці приділяють значну увагу, то цього не можна сказати про екологічну проблематику.

Саме тому Всеукраїнська екологічна ліга протягом 20 років своєї діяльності спрямовує свої зусилля на інтеграцію екологічної складової до державної політики, галузевих та регіональних політик.

Як же переконати бізнес і владу в необхідності враховувати інтереси природи?

Вичерпання первинних природних ресурсів внаслідок їх хижацького видобування призведе до обмеження економічної діяльності, підвищення собівартості продукції та, як наслідок, – економічних збитків для бізнесу.

Забруднення природного середовища створює загрозу для здоров'я, а іноді й життя людей, спричинює великі витрати на охорону здоров'я, соціальні виплати та допомогу. В деяких випадках надзвичайні ситуації зумовлюють соціальну напругу.

Екосистеми, які збереглися у природному стані, є цінністю не тільки безпосередньо природного середовища, вони формують також високу якість життя людей. Жодні економічні вигоди не можуть зробити людину щасливою, якщо вона не може дихати чистим повітрям, пити чисту воду, вживати якісні продукти харчування й просто відчувати себе здоровою.

Всеукраїнська екологічна ліга була одним із ініціаторів розроблення пакету стратегічних документів, які стосуються екологічної політики, зокрема Концепції національної екологічної політики (2007 р.), Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року (2010 р.) та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011–2015 роки (2011 р.). Це була спільна робота урядовців, громадськості, науковців, міжнародних експертів. Вперше в Україні нам вдалося створити систему документів стратегічного планування, де повністю була відображена ідея інтеграції екологічної складової в державну політику.

На жаль, сьогодні Мінприроди України нездатне професійно здійснювати цілісну державну екологічну політику. Призначення за політичними квотами не тільки міністрів, а й їхніх заступників без відповідної фахової підготовки призводить до того, що в уряді України немає сильного лобіста екологічних пріоритетів. Міністр екології О. Семерак не зміг зупинити

хижацьку, руйнівну для довкілля діяльність, яка до того ж суперечить природоохоронному законодавству: вирубування лісів, добування бурштину тотальне забруднення водойм і річок неочищеними стоками виробництва та комунального сектора, забруднення повітря шкідливими викидами промислових підприємств та енергетики, накопичення побутових і небезпечних відходів.

За останні три роки уряд ухвалив кілька рішень, які будуть мати катастрофічні наслідки для довкілля, життя і здоров'я українців і завдадуть мільярдних збитків для національного бюджету: звільнення виробників та експортерів від сплати за тару і упаковку; заборона перевірки баластних вод кораблів, які скидають їх в акваторії морських портів України, впровадження нових умов отримання ліцензій на поводження з небезпечними відходами, які не дають змоги перевірити наявність у підприємств технічних можливостей щодо безпечної утилізації; рішення щодо планування будівництва малих ГЕС у верхів'ях Дністра...

За кожним з цих урядових рішень стоять окремий сектор економіки, інтереси українських та транснаціональних корпорацій. Звичайно, це важко перебороти.

Тетяно Валентинівно, а як ці питання реалізуються в інших країнах світу?

Ще в 1992 році, на Саміті ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро вперше на світовому рівні ідею про інтеграцію екологічної політики в усі сфери суспільного життя було проголошено та ухвалено в прийнятому документі «Порядок денний на XXI століття». Причому йшлося не лише про інтеграцію екологічної складової в політичні документи, а й у стратегії, плани, програми. І саме поєднання економічної, соціальної та екологічної складових формує нову модель розвитку, яку в усьому світі називають збалансованим розвитком (англ. sustainable development).

В усіх стратегічних документах європейських країн чітко простежується узгодження національних, галузевих, відомчих, місцевих політик із завданнями збереження природного середовища. Метою оновленої Стратегії

збалансованого розвитку Європейського Союзу є «досягнення поліпшення якості життя як нинішнього, так і майбутніх поколінь через ефективне управління й використання ресурсів та захист навколишнього середовища».

З огляду на прагнення України до європейського співтовариства та підписання Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, зараз найважливішим завданням для України є не на словах, а практичними діями інтегрувати питання збереження довкілля в усі галузеві та регіональні стратегії, плани та програми. Сьогодні це особливо актуально для України в умовах децентралізації та створення об'єднаних територіальних громад.

Завдання є надзвичайно важливими та складними. Що може зробити громадська організація для їх реалізації?

Багато років Всеукраїнська екологічна ліга разом з іншими громадськими організаціями, науковцями популяризує ідеї збалансованого розвитку, інтеграції екологічної складової на національному, галузевому та регіональному рівнях. Останні три роки осередки ВЕЛ в усіх областях України працюють над включенням питань збереження довкілля в регіональні стратегії розвитку. Експерти Всеукраїнської екологічної ліги розробляють та подають на розгляд обласних рад пропозиції, зміни та доповнення до Стратегії розвитку області до 2020 року. Ми проводимо круглі столи в різних регіонах України із залученням керівників та працівників органів місцевого самоврядування, науковців, представників місцевих громадських організацій та бізнесу з метою актуалізації природоохоронних завдань на регіональному рівні.

У травні-червні цього року ми провели екологічні тижні у Тернопільській, Закарпатській та Черкаській областях, зустрічалися з освітянами, провели семінари для бібліотекарів та передали в кожную бібліотеку цих областей комплекти літератури природоохоронної тематики. На

засіданнях круглих столів обговорили найгостріші регіональні екологічні проблеми, зокрема: забруднення водних об'єктів та атмосферного повітря; порушення екологічної рівноваги на територіях, що зазнають шкідливого впливу внаслідок діяльності промислових підприємств та видобування корисних копалин; забруднення ґрунтів та поширення деструктивних геологічних процесів; вирубування лісів та зменшення зелених насаджень у містах; накопичення промислових і твердих побутових відходів.

У Черкаській області ще в 2015 році за ініціативи Всеукраїнської екологічної ліги до Стратегії розвитку Черкаської області до 2020 року було включено стратегічну ціль 4 «Екологічна безпека та збереження довкілля». Протягом 2016–2017 років активісти обласної організації ВЕЛ

співпрацюють з Департаментом екології та природних ресурсів ОДА щодо підготовки конкретних проектів для реалізації природоохоронних завдань Стратегії.

Для Тернопільської та Закарпатської областей Всеукраїнська екологічна ліга також розробила окремий розділ «Екологічна безпека та охорона довкілля» і внесла його на розгляд обласних рад.

Безперечно, є необхідність у прийнятті на національному рівні Стратегії збалансованого розвитку України до 2030 року, яка б відповідала світовим трендам щодо збалансованого розвитку.

Але ми переконані, що процес інтеграції екологічної складової можна починати і з регіонального рівня, об'єднавши зусилля місцевої влади, громадськості, бізнесу заради збереження природи, в інтересах України!

Інтерв'ю записав Владислав Поліщук

Джерело: Екологічний вісник. – 2017. – № 3. – С. 2–3